

AYOLLARDA PARODONT KASALLIKLARINING RIVOJLANISHI VA KECHISHIDA MAHALLIY OG'IZ BO'SHLIG'I OMILLARINING MODIFIKATSIYALOVCHI AHAMIYATI

Iskandarova Dinora Shokir qizi

Urganch davlat tibbiyot instituti Terapevtik va ortopedik stomatologiya kafedrası
assistenti

Kirish. Parodont kasalliklari rivojlanishida mikrobial biofilm asosiy etiologik omil bo'lsa-da, uning ta'siri mahalliy og'iz bo'shlig'i sharoitlari va organizmning individual javobi bilan belgilanadi. Og'iz gigiyenasining qoniqarsizligi, biofilmning to'planishi va mahalliy retentiv omillar periodontal yallig'lanishning yuzaga kelishi hamda kuchayishiga zamin yaratadi. Ayollarda esa gormonal o'zgarishlar periodontal to'qimalarning yallig'lanishga sezuvchanligini o'zgartirishi mumkin. Shu sababli mahalliy og'iz bo'shlig'i omillarini aniqlash va ularning modifikatsiyalovchi rolini baholash parodont kasalliklarini erta aniqlash va profilaktikasini takomillashtirishda muhim ahamiyatga ega.

Tadqiqot maqsadi. Ayollarda parodont kasalliklarining rivojlanishi va klinik kechishiga ta'sir qiluvchi mahalliy og'iz bo'shlig'i omillarini aniqlash hamda ularning modifikatsiyalovchi ahamiyatini ilmiy asoslash.

Tadqiqot usullari. Tadqiqot materiali 57 nafar homilador ayolning klinik-anamnestik ma'lumotlaridan tashkil topdi. Tadqiqotda mahalliy og'iz bo'shlig'i omillari ekspozitsiya sifatida, parodont to'qimalarining klinik ko'rsatkichlari esa asosiy natija mezonlari sifatida ko'rib chiqildi. Og'iz gigiyenasi holati OHI-S indeksi, gingival yallig'lanish darajasi PMA indeksi va periodontal to'qimalarning funksional holati Kulajenko testi orqali baholandi. Shuningdek, parodontal shikoyatlar, og'iz bo'shlig'i gigiyenasiga oid anamnestik ma'lumotlar hamda homiladorlik bilan bog'liq klinik omillar qayd etildi.

Tahlil jarayonida mahalliy omillarning periodontal ko'rsatkichlar bilan assotsiatsiyasi guruhlararo va korrelyatsion usullar orqali baholandi. Kategorik o'zgaruvchilar chastota va ulush ko'rinishida, miqdoriy ko'rsatkichlar esa taqsimot xususiyatiga muvofiq statistik tavsiflar bilan ifodalandi. Kategorik belgilar o'rtasidagi farqlar χ^2 testi yoki kutilayotgan chastotalar kichik bo'lgan hollarda Fisher aniq testi yordamida tekshirildi. Miqdoriy ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'liqlik Spearman rang korrelyatsiyasi orqali baholandi. Natijalar uchun statistik ahamiyatlilik mezoni $p < 0,05$ darajasida qabul qilindi.

Natijalar. Tadqiqotda 57 nafar homilador ayolning periodontal holati va mahalliy og'iz bo'shlig'i omillari baholandi. Klinik shikoyatlar tarkibida tish tozalash vaqtida milk qonashi 31 nafar (54,4%), o'z-o'zidan qonash 26 nafar (45,6%), tish va milk sohasidagi og'riq 19 nafar (33,3%), issiq-sovuqqa sezuvchanlik 20 nafar (35,1%) hamda og'izdan noxush hid kelishi 17 nafar (29,8%) ishtirokchida qayd etildi. Ilgari parodont to'qimalari bilan bog'liq shikoyatlar mavjudligi 30 nafar (52,6%) ayolda aniqlangan.

PMA ko'rsatkichi bo'yicha 10 nafar (17,5%) ayolda yengil, 47 nafar (82,5%) ayolda o'rtacha darajadagi gingival yallig'lanish qayd etildi. Og'iz gigiyenasi OHI-S bo'yicha 34 nafar (59,6%) ishtirokchida yaxshi, 23 nafarida (40,4%) qoniqarli holatga mos keldi. OHI-S bo'yicha qoniqarli gigiyenik holatga ega guruhda o'rtacha darajadagi PMA ko'rsatkichining uchrashi yuqoriroq bo'lib, guruhlar o'rtasidagi farq statistik ahamiyatli bo'ldi ($\chi^2=4,64$; $p=0,031$).

Mahalliy klinik belgilarni periodontal holat bilan taqqoslashda o'z-o'zidan milk qonashi o'rtacha darajadagi PMA bilan statistik jihatdan ahamiyatli bog'liqlik ko'rsatdi (Fisher aniq testi, $p=0,001$). Og'izdan noxush hid kelishi ham PMA darajasi bilan bog'liq bo'lib, ushbu assotsiatsiya statistik jihatdan ahamiyatli edi ($p=0,025$). Avvalgi periodontal shikoyatlarning mavjudligi bilan hozirgi PMA holati o'rtasida ham statistik jihatdan ahamiyatli bog'liqlik aniqlandi ($p < 0,001$).

Olingan natijalar mahalliy og'iz bo'shlig'i omillari periodontal yallig'lanishning klinik namoyon

bo'lishini modifikatsiyalovchi omillar sifatida qaralishi mumkinligini ko'rsatadi. Biroq kuzatuv xarakteridagi ma'lumotlar sabab-oqibat munosabatini tasdiqlamaydi va aniqlangan assotsiatsiyalarni ehtiyotkor klinik talqin qilishni talab etadi.

Xulosa. Tadqiqot natijalari homilador ayollarda parodont to'qimalarining klinik holati mahalliy og'iz bo'shlig'i omillari bilan statistik jihatdan bog'liqligini ko'rsatdi. Ayniqsa, milk qonashi, og'iz gigiyenasi darajasi, noxush hid va avvalgi periodontal shikoyatlarning mavjudligi gingival yallig'lanishning klinik ifodalanishi bilan ahamiyatli assotsiatsiya namoyon etdi. Shu asosda mahalliy og'iz bo'shlig'i omillarini parodont kasalliklarining kechishini shakllantiruvchi va modifikatsiyalovchi muhim klinik determinantlar qatorida baholash mumkin. Demak, homilador ayollarda periodontal patologiyani erta aniqlash va uning progressiyasini oldini olishda faqat periodontal indeksni aniqlash bilan cheklanmasdan, mahalliy etiologik va klinik omillarni kompleks baholash diagnostik-profilaktik yondashuvning zarur tarkibiy qismi sifatida qaralishi lozim.